

Referat fra Fag- og rekrutteringsseminar på Gardermoen

Sted: Comfort Runway, Gardermoen

Tid: 17. – 18. september 2011

Deltagere: 56 instruktører, prøvenemnder, yrkesfaglærere og faglig ledere (se egen deltagerliste vedlagt)

Referent: Jorunn Dahlback

LØRDAG 17. SEPTEMBER

1. Registrering (kl 10.30 – 11.30)

Trine Olafsrud Norges representant til World Skills i London 5. – 8. oktober demonstrerte og laget tre flotte arbeider for oss under registreringen. Trine dekorerte også bordene til middagen på kvelden, som ga en vakker ramme rundt måltidet.

Lunsj (kl 11.30 – 12.25)

2. Åpning (kl 12.30 – 12.45)

Monica Aleksandersen (Utdanningsetaten) med støtte fra *Camilla Håkegård* (fra Ressursskolen Sogn) innledet seminaret ved å presentere fagopplæringen i Oslo og Ressursskolen Sogn. Monica henviste til viktige mål for fagopplæringen, kvalitetsindikatorer for å få til god kvalitet, og områder det bør jobbes med for å bedre kvaliteten i overgangen fra skole til bedrift, opplæringen på arbeidsplassen og prøvenemndenes vurderingskompetanse.

Direkte link til hele presentasjonen:

http://www.blok.no/sitefiles/24/dokumenter/HvaSkjer/Fag_og_rekrutteringsseminar/110919_Presentasjon_bloomst_FAG_Monica_Aleksandersen.pdf

3. Hva er en god lærebedrift – sett fra ulike ståsted? (kl 12.45 – 13.20)

Marit Bergem inneholder og faglig ansvarlig hos Interflora Rasmussen blomster, *Trine Olafsrud* nyutdannet blomsterdekoratør fra Camillas Blomsterdesign, og *Trond Deetjen* lærer og veileder fra BLOK hadde en dialog rundt det å være en god lærebedrift.

For *Marit* var det å skape trygghet, entusiasme og glede sammen, samt det å være villig til å lære av lærlingen viktige momenter. Det å stille krav, og ta med lærlingen på alt, gi ansvar etter hvert og det å skape tilhørighet sentralt. Hun påpekte at lærlingen er produktet vi skal løse gjennom til bestått fagprøve. Gode planer, med samtaler og evalueringer fortløpende var noen av nøklene til å lykkes, og at man må samarbeide om dette hele veien. Vi har ulike styrker og det å bruke potensialet.

Trond fremhevet det å skape et trygt rom å lære i, samt det å vise interesse for det lærlingen gjør (på samlinger og i bedrift), instruktøren må følge med å være oppdatert faglig, og gjensidig engasjement (begge veier). Det å ha sosiale kvelder og

øvingskvelder kan være positivt for læringen og miljøet på jobb. Det å delta på kurs i regi av fylket eller BLOK for å få oversikt og være bevisst sine plikter, bli kjent med opplæringsloven osv. Utveksling av lærlinger ble nevnt og diskutert som positivt for å få dekket alle målene i læreplanen.

Trine mente det var viktig at lærlingene ble gitt ansvar og fikk klare oppgaver de skulle ha ansvar for tilpasset produksjonen. Det å få være med på varierte oppgaver også utenfor bedrift var stimulerende. Gode planer som følges opp og det å få tilbakemeldinger og evalueringer så ofte som mulig. Positivt med muligheten til å kunne ha utveksling i et annet land. *Trine* fortalte fra sine erfaringer fra Finland, som også hadde gitt inspirasjon til bedriften etter at hun kom hjem. Lærlingene var heldige som fikk være med på VEA samling, YoU messa og hadde denne muligheten til å kunne benytte seg av BLOKs internasjonale kontakter. Dette ble nevnt også av innehaver (*Camilla - Camillas Blomsterdesign*).

4. **Prosjekt til fordypning – hospitering i bedrift/skole** (kl 13.20 – 13.40)

Erik Køpke (Holtet vgs.) fortalte kort om sin bakgrunn fra læretiden hos Kreativ Flora, og det å brenne for faget som en inngangsport til det å være lærer.

Prosjekt til fordypning: På Vg1 har elevene 6 timer prosjekt til fordypning i uken som foregår på skole og i bedrift (litt etter hva elevene ønsker å utdanne seg til), på Vg2 - 9 timer der de er ute i bedrift og får muligheten til å bli kjent med en framtidig lære-plass. For mange er dette den første jobben de har, og derfor viktig at elevene lærer det å komme presis, og det å være en del av et team. *Erik* minnet om at det ikke bare var bedriftene som "testet" elevene, men at elevene også "testet" og vurderte bedriftene. Viktig å gjøre en god jobb for å motivere elevene til å fortsette i faget. Elevene prater med hverandre etter å ha vært ute, og det er ikke bare det positive som kommer fram. Bedriftene gir tilbakemelding om hvordan eleven har fungert i bedrift, og faglærer på skolen setter karakter. *Erik* nevnte positivt samarbeid med fellesfaglærere i norsk og engelsk, som leser loggene elevene skriver etter at de har vært ute i bedrift. Fellesfaglærerne er også med i timene slik at de hører når elevene snakker engelsk (eks. i oppgaver som går på kundekommunikasjon), har framlegg osv osv.

Hospitering: Oslo har fått midler til at lærere kan hospitere i bedrift og at ansatte i bedrift kan hospitere i skole. Lærere får dekket vikar, og representanter fra bedrift får dekket tapt arbeidsfortjeneste (tilsvarende den lønnen prøvenemndene har). (PS! Ta kontakt med Ressurskolen Sogn eller BLOK for å få søknadsskjema). Få søkere pr. dags dato, så veldig positivt om flere viser interesse.

Erik takket bedriftene for at de tok imot elevene, og håpet på et fortsatt godt samarbeid.

5. **Voksne lærlinger – en nødvendig ressurs i rekrutteringen til faget?** (kl 13.40 – 14.00)

Jørn Inge Løssfelt (Interflora Norge /NBF) innledet med å si at han endret spørsmålstegnet til et utropstegn! – for svaret er JA! Voksne er en utnyttet ressurs, og er arbeidstakere

bransjen gjerne vil ha. Vi trenger også ungdommen, men det ene utelukker ikke det andre. Voksne er ofte mer lojale, krever mye, men vet også at de må yte, de er ofte mer motivert, mer selvstendige, og vet at mye er opp til dem selv. De vet forskjellen mellom skole og arbeid, og er mer realistiske i sine forventninger. Med sikkerhet kommer evnen og viljen til å ta ansvar, noe som er meget viktig i små bedrifter. Jørn Inge kom inn på hvem de voksne er, hvordan vi hjelper de som søker informasjon, og hvordan vi tilrettelegger for de som allerede er inne i et løp. Han luftet tanken om å samle mer informasjon på et sted, da det kan være vanskelig å orientere seg. Det er svært ulike erfaringer fra voksne som tar kontakt med fylkenes fagopplæringskontor, både med hensyn til kunnskap, vilje til å hjelpe, og gi råd. Han påpeker at skolen ikke er like godt tilpasset de som ikke er like godt utrustet for teoretisk lærdom. Kanskje tidsbegrensningen på rett til videregående skole burde oppheves? Det blir færre og færre videregående skoler som tilbyr Vg2 Blomsterdekoratør. Han spør videre om ikke alle voksne burde få rett til å gå her? Ikke bare unntaksvis som nå?

Han poengterte til slutt at det bør være lik rett og like muligheter for alle. Ved at alle er forskjellige bør de for å kunne behandles likt behandles ulikt. Han påpeker at vi i bransjen kan gjøre mye, men at mange av utfordringene ligger utenfor vår kontroll og vårt handlingsrom. Derfor viktig å synliggjøre for våre beslutningstakere at utdanning og tilrettelegging for voksne, som ønsker å utdanne seg på nytt er samfunnsøkonomisk riktig å støtte opp om. Voksne + utdanning + bransjen + tilrettelegging = lønnsomt og sant.

Direktelink til hele innlegget:

http://www.blok.no/sitefiles/24/dokumenter/HvaSkjer/Fag_og_rekrutteringsseminar/110919_Voksne_laerlinger_Jorn_Inge_Lossfelt.pdf

Pause (kl 14.00 – 14.30)

6. Kompetanseheving – et konkurransefortrinn? (kl 14.30 – 15.00)

Anne Stine Solberg (Vea – Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører) holdt et spennende innlegg om kompetanseheving, og svarte raskt på spørsmålet – JA det er et konkurransefortrinn. Videre delte hun konkurransefortrinnene inn i tre nivåer: for blomsterdekoratøren selv, for faget og for bransjen. Hun mente blant annet at kompetanseheving kunne føre til økt yrkesstolthet, det å bli mer synlig, og faglig samarbeid på tvers av ulike yrker og utvikling av spisskompetanse. Hun viste til ulike utdanningsmuligheter ved å vise til forskjellige veier man kan gå, - alt fra grunnutdanning til videreutdanning Hun mente at vi har en solid og god grunnutdanning i Norge, men understreket viktigheten av videreutdanning i faget for å kunne takle fremtidens utfordringer og krav til spesialisering/spisskompetanse. En blomsterdekoratør som har litt eller mye erfaring i faget, og som ønsker mer kunnskap, vil være motivert for en kompetanseheving, en viktig faktor å bygge ny kunnskap på. En videreutdanning gjør at man kan knytte ny kompetanse opp mot sin tause kunnskap. På den måten gir kompetansehevingen en bevissthet rundt noe man allerede gjør eller har erfart. Avslutningsvis viste hun til mulighetene for å gå videre på Botanisk Design og etter hvert "Eksperimentell formgivning", et internasjonalt fagskolestudium som rekrutterer fra håndverkere og lærere fra design, håndverk og andre estetiske fag, som er planlagt med oppstart høsten 2012. Her vil det være fokus på eksperimentell jobbing opp mot behov og utvikling i samfunnet ellers. På spørsmål til salen kom det innspill fra mange. Trond mente det var viktig å se ut i verden, og da spesielt til tidligere østblokkland, de har en enorm utvikling og er dyktige på teknikker og uttrykk som er nye for oss. Anne Stine Frost mente vi måtte følge med på hva som skjer i samfunnet generelt, og at vi må vise hva vi kan. Jørn Inge minnet om det å tjene penger og kunnskap om å drive lønnsom bedrift. Camilla mente vi måtte vise kunsten vår.

Presentasjonen blir lagt ut på våre hjemmesider (www.blok.no), så fort vi får den tilsendt til oss.

7. **Utfordringer og visjoner for fremtiden – høy faglighet, miljøhensyn og/eller økonomi?** (kl 15.00 – 15.30)

Jorunn Dahlback (BLOK/HiOA) innledet med spørsmålet: Hva betyr faget vårt i dagens samfunn? og trakk paralleller til 22. juli, der blomstens symbolikk sto sterkt og viste hvor viktig den er for å gi ro, trøst, samhold, styrke, glede og håp. Blomster er en måte å vise ære, lindre smerte og er noe å samles rundt, og blomster representerer det levende liv, fra glede til sorg. Hun loset oss gjennom de store høytidene fra begravelsen til Wenche Foss til bryllupet til fyrst Albert og Charlene for å nevne noe. Hvordan er vi opptatt på det flerkulturelle Norge, og hva vet vi egentlig om tradisjoner og symbolbruk fra andre land?, hun spurte videre hvordan vi kan opparbeide kompetanse til å tørre å foreslå alternative løsninger tilpasset årstid og person, og viste til konkrete eksempler fra lærlinger som viser akkurat denne kompetansen. Nye krav fra begravelsesbyråene gjør at vi må tenke nytt for å tilpasse våre uttrykk og teknikker de miljøkravene som stilles. Hun utfordret bransjen på tydelighet i forhold til volum og masseproduksjon, kontra høy faglighet, og avsluttet med spørsmålet økonomi på bekostning av faglighet, eller faglighet for å overleve økonomisk. Klarer vi å gjøre begge deler, eller blir vi for like? Mange spørsmål og utfordringer, som innledning til diskusjon i grupper.

Kort pause (kl 15.30 – 15.45)

8. **Diskusjon og forslag til tiltak i grupper** (kl 15.45 – 17.00)

9. **Oppsummering av forslag til tiltak i plenum med spørsmål og avklaringer** (kl 17.00 – 18.00)

Kort oppsummert fra hver enkelt gruppes presentasjon i plenum

Gruppe 1: Kompetanseheving – hva og hvordan?

- Bruke kompetansen vi allerede har
- Opparbeide faglig trygghet, som bevissthet til å finne ut at nå trenger jeg kompetanseheving – JA
- Bygge videre på en solid plattform
- Selge andre ting en Rema 1000
- Heve servicen
- Samarbeide med begravelsesbyråer og andre fag
- Felles mål både for leder og tilsette i butikkene.
- Lære oss å prioritere.
- Hva er det som stjeler tiden vår, hva vil jeg ha fokus på ?
- Selvinnsikt- du kan ikke gjøre ALT, gjør det du er GOD TIL.
- Kunne noe om leiing, viktig å kunne strukturere og organisere dagen . på en god måte.

Gruppe 2: Rekruttering til faget – hva gjør vi for å nå ungdommen?

- *Hvem er vi?* – skoler, butikker, opplæringskontor
- *Arenaer:* Ungdomsskoler- butikkene må ta ansvar for å formidle faget til sine nærmeste U-skoler, Vg1 og Vg2 – ta imot elever slik at de får en god praksis i bedrift (også fra U-skolen). PP tjenesten- mange som har dysleksi, vi er et praktisk fag. Rådgivere – vi må informere om faget, yrkesmesser, butikkene – vise frem håndverket, ikke gjemme oss bort på bakrommet
- *Åpne for å være lærling i 3 år* for flere, (1 år i skole og 3 år i bedrift), mange er ikke motivert for opplæring i skole
- *Flere skoler – flere søkere?*
- *Felles arena for formidling av faget* – et felles nettsted, søke penger fra Utdanningsetaten/fylkene om å drifte siden, lage film om faget, informasjon om hva faget går ut på, hvilke arbeidsoppgaver har en blomsterdekoratør, hvordan bli blomsterdekoratør, ulike veier til målet, hvor kan man ta utdanningen med mer
- *Være mer synlig i media* – Frokost TV, lokal TV, reality serier osv.

Gruppe 3: Samarbeid skole og bedrift/ opplæringskontor

- Workshops/demonstrasjoner på tvers av skole og bedrift
- Bedrift god arena for PtF, moduler i stedet for en dag i uken
- Liten tid i bedrift, behov for samarbeid på tvers
- Utarbeide en perm med gode ideer, hva må elevene ha med seg?
- Mer veiledning for bedrifter som tar imot elever og lærlinger – mange er usikre
- Prosjekter der vi utvikler ting sammen: elev – bedrift, skole – bedrift, bedrift – skole

Gruppe 4: utfordringer og visjoner for fremtiden – krav til miljøvennlige teknikker fra begravelserbyråer i mange fylker, forslag til tiltak og innspill

Situasjonen nå/ utfordringer – Ønsket situasjon / Visjon – Tiltak (SØT modellen)

- Vi har ofte dårlig tid fra vi får bestillingen til oppdraget skal utføres
- Hvis vi samarbeider om å lage store produkter fra flere kunder, må kunden føle seg trygg på at sin del er med – alle lager personlige kort som festes på produktet o.l
- Utvikle nye produkter i samarbeid med våre produsenter som er miljøvennlige (sponsorer, produktutvikling, enkle og rakse løsninger som erstatter oasis)
- Vi ønsker forbud – ellers blir det ikke gjort noe – tvinger fram nye løsninger, og mer bevisste valg (hvis ikke forbud fortsetter vi som før...)
- Hva gjør vi når oasis og ståltråd blir forbudt til begravelser alle steder – må ligge i forkant, tilrettelegge for nye rutiner, nye teknikker osv – bruke produktdesignere til å hjelpe oss å tenke nytt, samarbeide med andre bransjer – bøtter som samler halm osv osv
- Hente inspirasjon fra andre land, mange land har hatt miljøkrav lengre enn oss, andre har ikke hatt råd til å bruke eksempelvis oasis, og har hatt miljøvennlige teknikker hele tiden (flette, binde, arrangere osv)

- Bruke organisk avfall til å lage stikkmasse (holder på fuktigheten, lett å stikke i med spekknål – finne noen som kan produsere de for oss, tar for lang tid å gjøre det selv)
- Grenkonstruksjoner, moseformer, halm og hyssing, bark – fører til ny design og nye uttrykk
- Produsere aluminiumsformer, plastikk slanger/rør, nye former for fakirer og lignende, som kan brukes om igjen (gjenbruk)
- Workshops (bransjen, fagskolen/Vea og studenter ved HiOA) der vi utvikler nye teknikker – som så spres til den vanlige blomsterbutikken
- Oasis og andre forhandlere blir tvunget til å tenke nytt hvis det blir et forbud mot deres produkter – slutte å kjøpe produkter som ikke er miljøvennlige og bruke dette som et konkurransefortrinn ut mot forbrukeren
- Kortreiste produkter – norske vintergrønne materialer
- Komposterbare materialer og gjenbruk – selge øyeblikket
- Se faget i et samfunnsperspektiv og melde behov til ressurspersoner/fagskoler (Vea) /høyskoler /HiOA) osv som kan videreutvikle faget – samarbeide og være med å skape nye TRENDER
- Ta arbeidspenger for det vi gjør!!!
- Kanskje vi går tilbake til å bli blomsterbindere – buketten en ny renessanse
- Utfordre lærlingene til å tenke nytt
- Markedsføre forgjengelighet – større spesialisering? Fokus på miljø-/inneklimate

Gruppe 5: Hvordan skape miljø for god læring i ulike lærebedrifter?

- Skape trygghet for læring
- Forholde seg profesjonelt til hverandre på jobb (kvinnemiljøer der det kan bli mye baksnakking med mer)
- Rose og bygge hverandre opp
- Faste tider for samtaler
- Se lærlingen som en ressurs
- Bevisstgjøre hva som egentlig er læring og når man lærer (hele tiden)
- Refleksjon – hele tiden og må sette av tid til det
- Være forbilde
- Gi klare oppgaver - utfordre
- Daglig produksjon i sidemannsopplæring
- Synliggjøre AFEL
- Engasjement, begeistring – lek!
- BLOK er viktig, men begeistring må ligge i bedriften
- Synliggjøre faget – status
- Gå inn i 10-klasse – vårt ansvar å informere
- Medlemsbedrifter med inn på YOU
- Gi ansvar – vekst
- Sosialt – reise til NM – kurs – fellesskap – noe å snakke om
- Utveksling av lærlinger
- Respekt – gjensidig tillitt
- Ta inn flere enn en lærling!

Felles middag på hotellet

SØNDAG 18. SEPTEMBER

Frokost på hotellet

Åpning og innledning til dagen

1. Relevant planlegging og dokumentasjon i læretiden og til fagprøven

Anne Stine Frost (BLOK) problematiserte hvorfor vi skal dokumentere, viste eksempler på hva som skal dokumenteres, og hvordan arbeider og prosesser kan dokumenteres på en visuell måte uten mye tekst. Det å dokumentere er en av kravene til fagprøven og noe lærlingene skal utvikle kompetanse i, og viktig da å finne hensiktsmessige måter det kan gjøres som motiverer og gjør at dokumentasjonsarbeidet blir lystbetont.

Direktelink til presentasjonen med bilder:

http://www.blok.no/sitefiles/24/dokumenter/HvaSkjer/Fag_og_rekrutteringsseminar/110919_Relevant_planlegging_og_dokumentasjon_Anne_Stine-Frost.pdf

Trine Olafsrud (nyutdannet Camillas Blomsterdesign) viste gode eksempler på hvordan hun hadde dokumentert arbeider som del av sin læretid på FIFF, og hva som inngikk i dokumentasjonen til fagprøven hun gjennomførte i august i år.

2. Vurdering for og av læring i skole og bedrift (kl 9.10 - 09.40)

Jorunn Dahlback (BLOK/HiOA) minnet om at et mål i fagopplæringen er å skaffe arbeidslivet og de ulike bransjene kvalifisert arbeidskraft i tråd med samfunnets behov, og problematiserte hva dette betyr i praksis. Hvilken kompetanse skal lærlingen opparbeide, og hvordan de skal involveres i vurderingsarbeidet. Mye har endret seg fra mange instruktører selv tok fagprøven, og viktig å sette seg inn i hva som er nytt og hva som forventes av kompetanse i dag.

Jorunn henviste videre til opplæringsloven der det er fokus på *egenvurdering* og *underveisvurdering*, som skal bidra til motivasjon og læring. Det at eleven forstår hva de skal lære og hva som forventes av dem, at de vet hva de skal vurderes etter (klare vurderingskriterier), at de får råd og veiledning på hvordan de kan forbedre og videreutvikle seg, og det at lærlingen skal være involvert i eget lærings- og vurderingsarbeid, Hun ga eksempler på forskjellen på underveisvurdering og det å gi framoverledning der hensikten er å lære (vurdering *for* læring), kontra det å vurdere sluttprodukter der man vurderer det som er oppnådd av læring (vurdering *av* læring, ofte med en karakter / ikke bestått, bestått, bestått meget godt).

Lærlingen skal kunne planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere egne prøvearbeider til fagprøven, og da er det viktig å stille spørsmålene – hva er en god planlegging, hva er en god gjennomføring osv. Hun viste eksempler på rutiner for å sikre kvalitet og involvering i den daglige oppfølgingen, og eksempler på hvordan lærlingen kan involveres i halvårsvurderingen og halvårssamtalen. Hva skal

vurderes, hva lærer lærlingen mest av, hva gjør at lærlingen blir motivert, hva gjør at lærlingen mister motivasjon? var noen av de problemstillingene som ble tatt opp. Hun avsluttet med å minne om at også bedriftens opplæring skal vurderes, og at lærlingen bør få mene noe om dette. Sitat fra tidligere rektor ved Sogn vgs (Hernes, Fafo rapport 2010) *"Elever som ses på som "skoletrøtte" er ikke lei av å lære, men kanskje heller trøtte av å ikke lære"*.

Direktelink til hele presentasjonen:

http://www.blok.no/sitefiles/24/dokumenter/HvaSkjer/Fag_og_rekrutteringsseminar/110919_Vurdering_for_og_av_laerling_i_skole_og_bedrift_Jorunn_Dahlback.pdf

3. Fagprøven i utvikling – hva ønsker vi?

Kjersti Hovland (prøvenemnd i Oslo og i nasjonal Klagenemnd) innledet med en praktisk pustøvelse de kjører med lærlingene før de starter opp fagprøven. Kjersti utfordret på at de ulike prøvene rundt om i landet er svært ulike både når det gjelder oppgavetekster, rammer for gjennomføring, krav til dokumentasjon og vurdering av kvalitet/kjennetegn på måloppnåelse. Hun mente dette var en utfordring, og kunne ønske seg prøver over hele landet som følger vurderingsforskriften og intensjonene med Kunnskapsløftet (ikke like prøver, men lik kvalitet på prøver).

Hun mente at det er behov for enda mer kursing av prøvenemnder, strengere krav til kompetanse hos de som blir valgt ut til å være prøvenemnder, dokumentdeling på tvers av prøvenemnder, større fleksibilitet, og at alle forholder seg til vurderingsforskriften.

Målet er å ta riktig avgjørelse i forhold til bestått/ikke bestått/ meget godt bestått, og at fagprøven er i utvikling. Noen fagprøver gjennomføres i bedrift, andre på prøvestasjon. En utfordring når det er mange kandidater å gjennomføre i bedrift, men mulig å få til de gangene der er få kandidater. Hun inviterte til heftig diskusjon i gruppediskusjonen.

Kjersti nevnte at faget har søkt om å utvide prøvetiden fra 3 virkedager -til 14 virkedager. Dette betyr ikke at fagprøven skal være på 14 dager, men at den skal gjennomføres i løpet av en 14 dagers periode. Eksempel: Innledning av oppgaven dag 1, planlegging, bestilling av varer, varebehandling (i planleggingsperiode (som er klart definert med antall dager), jobbe i butikken på vanlig måte i tiden imellom) før siste del gjennomføres med å lage produktene, vurdering og sluttdokumentasjon dag 13 og 14 (som tidligere). Denne endringen var nødvendig da Utdanningsdirektoratet har bestemt at 3 virkedager må være sammenhengende dager.

Endringen er tatt opp i faglig råd, og er nå på høring. Viktig at vi som fag gir tilbakemelding på at dette er en viktig endring for å få nådd mange av kompetansemålene i læreplanen (som går på å planlegge, ta egne valg, varebehandle osv. osv.).

Pause (kl 10.10 – 10.25)

Diskusjon og forslag til tiltak i grupper (kl. 10.25 – 11.25)

4. **Oppsummering av tiltak, spørsmål og avklaringer** (kl 11.25 – 12.00)

Gruppe 1: *Vurdering for læring (i skole og bedrift) – hvordan kan vi bli bedre på dette?*

Viktige momenter som må være på plass:

- God kommunikasjon – gjensidig dele forventninger
- Bli bevisst
- Trygghet
- Felles forståelse
- Kjennetegn på god kvalitet
- Kjemi
- Kartlegge på forhånd hvor mye lærlingen tåler, og hvordan lærlingen reagerer på tilbakemeldinger

Vurdering for læring

- Gi en melding for det videre arbeidet (framovermelding)
- Gi oppgaver som har samme tema for lettere å synliggjøre utvikling (progresjon)
- Ikke gå fra et arbeid, som ikke er så bra før lærlingen forstår hva som er bra og hva som ikke er så bra
- Rose de for det de allerede kan
- Ikke kommentere for mange elementer i et arbeid hver gang – hold fokus på hva som er viktig for det enkelte arbeidet
- Klare mål og vurderingskriterier for å oppnå god helhet
- Lærlingen også vurdere fagansvarliges arbeid
- Tren lærlingen på å høre ulike vinklinger
- Gå igjennom rutiner og system til vurdering
- Ha felles gjennomgang på arbeidsplassen av produktene som lages
- Finn 3 ting du har lært
- Finn 2 ting du synes er vanskelig
- Finn 1 ting du vil jobbe mer med
- Vær konkret på hva de skal jobbe med
- Gode rutiner i butikk, gir større rom for læring
- For å vurdere for læring, må man også vurdere av læring
- Hjelp til å se eget ståsted og backe lærlingen
- Spørre hva de trenger, hva de føler og lære de til å se at de har ansvar for egen læring også
- Savner kurs for fagansvarlige i forhold til vurdering
- Mulig sertifisering av fagansvarlige

Gruppe 2: *Relevant dokumentasjon – hvordan få en praktisk vinkling på dette?*

Tiltak – dokumentasjon for å bli blomsterdekoratør

- Starte med instruktørene (forklare hvorfor og hvordan)
- Avtale struktur for arbeidsuken (avtale tema som skal dokumenteres)
- Sette av tid til dokumentasjon
- Øve på at det blir automatikk i dokumentasjonen (at det skjer regelmessig)

- Veileder/instruktør må vise større interesse for lærlingens dokumentasjon (kanskje lage en logg selv?)
- Lærlingene må søke hjelp og tid til dokumentasjon
- Etisk grense på digital "overvåking"
- Ha et godt fotoapparat på jobb (liten printer for bilder) – mange lærlinger har gode kamera på telefonene sine

Hvordan dokumentere?

- Skisse, film, collage, bilder, tekst, stikkord, hjemmesider, intervju, veggavis på do (som flere kan gi ris/ros), logg på fiff med mer

Hva kan dokumenteres?

- Sosialisering i butikk
- HMS
- Butikkens rutiner
- Faglige produkter/prosesser med mer

Gruppe 3: *Hvordan redusere høy strykprosent til fagprøven, og hvordan kvalitetssikre opplæringen?*

Årsaken til at mange stryker:

- I utgangspunktet så svake, at de ikke har forutsetninger til å kunne klare et fagbrev – kanskje noen burde blitt veiledet til å gå opp til kompetanseprøve (kun deler av målene i læreplanen)?
- Mange lærlinger stryker pga manglende kompetanse i god komposisjon (manglende gruppering, dominans, helhetlig form osv)
- Ikke alle like interessert, tar lett på fagprøven – har ikke yrket som førstevalg – og viser manglende holdninger til faget og arbeidet som skal gjøres
- Mange har glemt å ta med seg det de trenger for å løse hele oppgaven (eksempel jord til sammenplantning), og viser manglende evne til å være løsningsorientert
- Mange har ikke prøvd ut teknikker på forhånd, og har ikke planlagt godt nok
- Noen gir opp uten å ha forsøkt å jobbe for å stå – ikke alle skal stå!!!

Tiltak:

- Bedriftene må kvalitetssikres
- Bør være et obligatorisk kurs for nye lærebedrifter for å bli godkjent som lærebedrift (i regi av fylkeskommunen) – lage gode planer, opplæringsloven med forskrifter osv
- Jevnlig kompetanseheving av instruktører i bedrift
- Tilbud om minimum 1 kurs i året – nye teknikker, vurdering, veiledning, nye faguttrykk, det å begrunne og gi gode tilbakemeldinger
- Høyere tilskudd til bedrifter som har gått kurs og høyere lønn til instruktører som har gjennomført kvalifiserende kurs (på lik linje med yrkesfaglærere som får høyere lønn når de er utdannet lærere)

- Samarbeid på tvers av fylker slik at det blir kurs tilpasset faget (ikke generelle kurs for alle)
- Mange velger å ikke komme på kurs og seminarer fordi de ikke føler at de er gode nok, og ikke vil vise andre hvor lite de kan – hvordan nå disse?
- Noe av opplæringen bør være i bedrift, slik at lærling og instruktør og andre ansatte kan utvikle kompetansen sammen (mange har problemer med å komme på kurs, da det er vanskelig å komme fra jobben – små bedrifter)

Gruppe 4: Hvordan ønsker vi framtidens fagprøve - hva bør vektlegges i vurderingen?

- Mr. Shopper innom for å kjøpe produkter – ”en dag på jobben” på prøvestasjon
- Todeling? En dag i bedrift og en dag på prøvestasjon – Kundedelen må inn!
- Vurdering av kvalitet – yrkesstolthet
- Dokumentdeling på tvers av prøvenemndene, gode eksempler på oppgaver/ gode erfaringer, dårlige erfaringer
- Presentere læreløpet, vurdere egen kompetanse, sikre at helhetlig kompetanse blir vurdert

Gruppe 5: Veilederrollen i bedrift – hva og hvordan?

Hva?

- Skape trygghet
- Omsorg – ofte reserveforeldre, den nærmeste kontakt
- Skape rom for læring
- Tilrettelegge og involvere
- Faglig forbinde
- Hensikt – informativ rolle (informere om rutiner, forventninger osv osv)

Hvordan?

- Heve kompetansen i faglig nivå, i å veilede og vurdere
- Se verden fra lærlingens ståsted
- Et nytt samfunn – skape gode holdninger
- Samarbeide med BLOK – hyppigere treff for instruktører
- Gode verktøy for lærlingen
- Klart budskap / samme språk
- Være klar over/ oppmerksom på signaler (rus, psykiske problemer osv)
- Innarbeide refleksjon som en del av daglige rutiner
- Gi ansvar
- Bruke fagspråk
- Eksperimentere

Individuell evaluering og pause (13.55 – 12.20)

Innovasjon i blomsterdekoratørfaget – på god vei mot 2020?

Birgitte Urke viste oss konkrete eksempler på, og mange inspirerende eksempler på hva *innovasjon* kan være for oss som blomsterdekoratører. Hun ga gode eksempler på hvordan vi som fagpersoner kan hente inspirasjon, dokumentere, og utvikle oss. I tillegg til å vise egne arbeider og prosesser hadde hun intervjuet og filmet gode kolleger Anne Kine (Molde Blomster og deltager i EM august 2011) og Åslaug (Molde Blomster), som begge ga sine versjoner av hva innovasjon er for dem, og hvordan de organiserte sin butikk, slik at de fremstår som en profesjonell og god håndverksbedrift med høy kvalitet.

Presentasjonen blir lagt ut på www.blok.no så fort vi får den tilsendt til oss.

Seminaret ble avsluttet med lunsj (kl 13.00 – 14.00)

Takk for to intense og lærerike dager, med masse flotte kolleger og mye inspirasjon til det daglige arbeidet med lærlinger og elever.

En spesiell takk til Trine for flotte faglige arbeider, og lykke til i World Skills 5. – 8. august i London!!!